

Во последно време, многу извештаи и статистики на институциите на системот, како и заклучоци од многу НВО укажуваат на значителен пораст на насилството и агресивноста меѓу младите. Малолетничката деликвенција и насилство, набљудувани низ ваквите статистички податоци, укажуваат на значителен пораст на насилството. Тоа го има во училиштата, во деловите каде што тоа би требало да биде забава (кафеани, кафулиња и сл.) и на улица.

Така, наместо државата да се занимава со овој тренд во пораст, таа свои значителни потенцијали и средства на сопствениците на кафулињата и рестораните, троши на спроведување на Законот за непушење, како да сè друго е така како што треба, па само тоа остана несредено. Но, да се вратиме на темата - насилството или агресивното однесување.

Пред сè, потребно е да се разликува кога зборуваме за општествени активности и податоци, дека има насилно разрешување на конфликтите и насилство како облик на однесување.

Но, поради што тоа е во пораст?

Ние можеме да имаме статистика која ќе укажува на оваа појава, но освен како иницирање, таа не може да ги анализира ПРИЧИНИТЕ, СИМБОЛИКАТА (како порака) и ЛЕКОТ.

За да добиеме одговор на ова, потребно е да се анализира контекстот во кој се случува тој пораст и од тоа да се изведат работни хипотези кои натаму ќе укажат на лекот.

Однесувањето на малолетниците или на младите, всушност е само најбрз знак и најевидентен показател за тоа што се случува во нашето општество. Кај младите, општествениот тренд најтранспарентно се покажува затоа што нивната способност за сублимација или толеранција на надворешните и на внатрешните фрустрации е најмала или, пак, не е толку усовершена.

Станислав ПЕТКОВСКИ

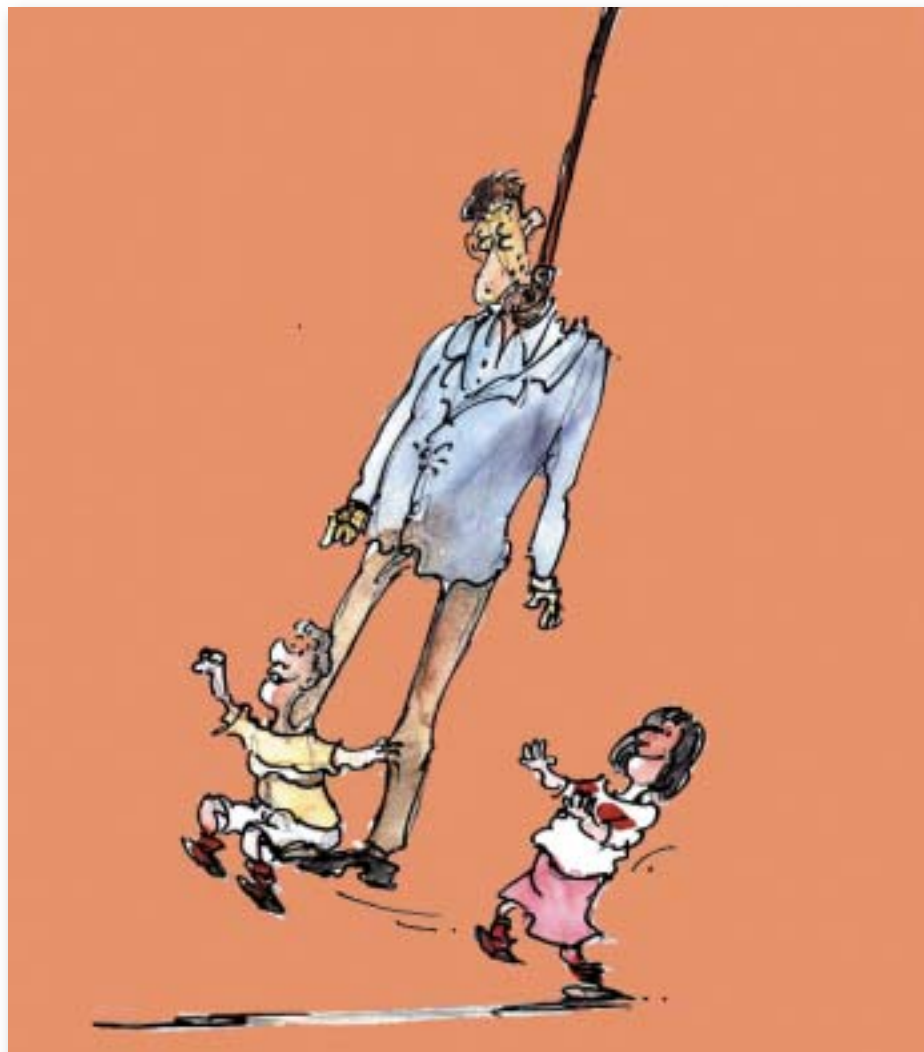
“
Eden odnos, ako ne napreduva za edna godi na, nema kapacitet za napredok!
”

НАСИЛСТВО КАЈ МЛАДИ

Што придонесува за ваквото однесување и ваквиот пораст?

- Сведоци сме на значително РУИНИРАЊЕ на ОПШТИТЕ ВРЕДНОСНИ СИСТЕМИ, каде што, пред сè, во овие 15 годи-

ни, и тоа од најгорните владејачки слоеви (милијарда за Македонија; во секое семејство по еден вработен и сл.), произлегува ЛАЖЕЊЕТО како стил на однесување и разрешување на проблемите.

Неколку генерации млади луѓе и нивните родители во овој период се излажани и тоа од оние кои би требало, според законот и според сите норми, да се оние кои би го санкционирале. Така, државните активности спроведени од највисоко ниво служат како модел на однесување и како модел кој укажува на тоа што најмногу се "исплатува" во дадена ситуација.

- Бевме сведоци на рунирање на одредени закони, кои со спроведување на нови, ги збунуваат младите и нивните родители. Еден од оние закони кои направија ненадоместлива штета на вредносниот систем кај луѓето е ЗАКОНОТ ЗА

вал, за одредени луѓе. По тоа, сите оние кои ќе имаа само насилно или било како однесување кое беше санкционирано, кај нив предизвикуваше "оправдан" гнев и неможност да ја разбираат казнената политика на државата.

- Губиток на родителската моќ кај илјадници семејства. Родителите во тие семејства, кои имаа деца во период на адолесценција, можеа претежно само со финансиска моќ и со авторитетот заработен кога тие биле мали деца да продолжат да ги воспитуваат своите синови и ќерки, но ОСТАНАА ПРЕКУ НОК БЕЗ РАБОТА. Останувајќи без работа, а со тоа и без финансиска моќ, која ќе гарантира

вите состојби, обично младите се мотивирани да дадат нешто повеќе, добиваат на важност дека се потребни и тие таа важност ја валоризираат со корисно и лојално однесување. Во овој, нашиов, денешен контекст, тоа не е така. Младите не ги разбираат појавите на брзо и енорно збогатување, сосема не го разбираат коруптивното или, пак, креативното однесување на одредени поединци кои брзо и енорно се збогатуваат и кои сами по себе всушност се знак за илјадници млади "КАКО ТРЕБА ВО ЖИВОТОТ". Така, херои стануваат оние кои тие не ги познаваат туку ја спознаваат само нивната надворешна моќ, обично персе-

ТЕ ИЛИ НАСИЛСТВОТО КАКО МОДЕЛ

АМНЕСТИЈА, кој колку и да беше неопходен поради одредено меѓуетничко помирување и градење доверба, предизвика различни реакции кај два типа етнички групи. Кај едните, збунетост и чувство на предаденост, а кај другите, еуфорија и чувство на omnipotenciја, дека СЕ МОЖЕ ДА ПОМИНЕ. Тука самиот закон не одигра толкава патолошка функција, туку неговата "експресна" примена и со временска дистанца на случките на кои се однесува. Дистанцата беше за

и родителската моќ, беа препуштени сами на себе и на своите јадови, да се справуваат со родителството. Многу родители со чувство на онеправданост и гнев се враќаа дома, пцугаа и критикуваа, но дома, не можејќи својот бес да го празнат таму од каде што е коренот, не сакајќи ги "троеја" своите деца. Во таква атмосфера, многу адолесценти ја гледаа и ја гледаат онеправданоста на своите родители, нивниот бес, јад и немоќ. Така, во "хормоналниот" наплив на сво-

кутиувна.

- Општиот пад на животниот стандард се одразува и на воспитно-образовниот кадар, кој уште повеќе во долги низа години се соочува со негово маргинализирање од општествените текови. На работ на егзистенцијата, самите тие се блед модел за поширока идентификација на оние кои ги образуваат, но и на оние кои ги воспитуваат. Ретко кој професор или наставник е посакуван модел на некој од младите кои би сакале да бидат како него, особено што соочени и со нивната немоќ за институционално пробивање и за одржување на сопствената егзистенција, можат или да бидат културни и внимателни и да ја разбираат нивната позиција или, пак, да ги сожалуваат, доколку се насочени кон кооперација.

- На крај, како една од причините за недостаток на идеал и цел кај младите е и недостаток на општ општествен консензус за пропагирање на патриотизам, за љубов кон сопствените граѓани и сопствените вредности. Пред сè, таков развој на вредности оди во две насоки, во бинационализам, каде што пропагирање на едниот, обично се зема како загрозување на другиот. Повозрасните можат само со носталгија да се сеќаваат какво симболично, а и интегративно значење имаа работните акции во СФРЈ или, пак, прославата на Денот на младоста, "црвената марама" и слично.

Во недостаток на ваква симболика од страна на државата, како културален родител, во недостаток на моќ и егзистенцијална сигурност на родителите и на воспитно-образовниот систем, во вака уредено постконфликтно општество, НАСИЛСТВОТО НА МЛАДИТЕ и трендот на пораст на истото, се само индикатор до кое ниво е нашата општествена заедница.

ОДНЕСУВАЊЕТО НА МАЛОЛЕТНИЦИТЕ ИЛИ НА МЛАДИТЕ, ВСУШНОСТ Е САМО НАЈБРЗ ЗАНАК И НАЈЕВИДЕН ПОКАЗАТЕЛ ЗА ТОА ШТО СЕ СЛУЧУВА ВО НАШЕТО ОПШТЕСТВО. КАЈ МЛАДИТЕ, ОПШТЕСТВЕНИОТ ТРЕНД НАЈТРАНСПАРЕНТНО СЕ ПОКАЖУВА ПОРАДИ ТОА ШТО НИВНАТА СПОСОБНОСТ ЗА СУБЛИМАЦИЈА ИЛИ ЗА ТОЛЕРАНЦИЈА НА НАДВОРЕШНИТЕ И НА ВНАТРЕШНИТЕ ФРУСТРАЦИИ Е НАЈМАЛА ИЛИ, ПАК, НЕ Е ТОЛКУ УСОВРШЕНА.

ШТО ПРИДОНЕСУВА ЗА ВАКВОТО ОДНЕСУВАЊЕ И ВАКВИОТ ПОРАСТ?

СВЕДОЦИ СМЕ НА ЗНАЧИТЕЛНО РУНИРАЊЕ НА ОПШТИТЕ ВРЕДНОСНИ СИСТЕМИ КАДЕ ШТО, ПРЕД СЕ, ВО ОВИЕ 15 ГОДИНИ, И ТОА ОД НАЈГОРНИТЕ ВЛАДЕЈАЧКИ СЛОЕВИ (МИЛИЈАРДА ЗА МАКЕДОНИЈА; ВО СЕКОЕ СЕМЕЈСТВО ПО ЕДЕН ВРАБОТЕН И СЛ.), ПРОИЗЛЕГУВА ЛАЖЕЊЕТО КАКО СТИЛ НА ОДНЕСУВАЊЕ И НА РАЗРЕШУВАЊЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ.

само 6 месеци од настаните на кои се однесува амнестијата, што како пример во светската историја не постои. Ваквиот таканаречен експериментален пристап и "верба" дека граѓаните можат да проголтаат сè придонесе творците на законот да не водат сметка за поширокиот општествен ефект и неговата долгорочност. Така, сакале или не, законодавците пропагираа "поништување" на законите за одреден временски интер-

јот период одлучуваат дека тие нема да бидат како нив, СВОИТЕ РОДИТЕЛИ. Се одлучуваат дека мирољубивото, неконфликтното и општествено прифатливото однесување не носи ништо, туку само јад и гнев, кој го дишат секојдневно кога ќе дојдат дома. Во историјата имало случаи кога имало војни, катастрофи и катаклизми кои предизвикувале сиромаштија и егзистенцијална пропаст на луѓето, но тоа било масовна појава и во так-